

SEVERNÍ STĚNOU GANKU

Retro aneb jak se lezlo v Tatrách před 65 lety

V. Náhlovský, J. Volejník, K. Troušilek, F. Porcal, "Harry" A. Zima, Fifan

Přirozený – a dodejme, že nadějný a nikoli bezvýznamný – vývoj našeho horolezectví bratrně přerušil rozpad Československa v roce 1939 a II. světová válka, kdy obyvatelé tzv. protektorátu nemohli cestovat do hor a zbyly jim jen naše pískovcové a další skály. Zaplat bůh za ně! Vyrostla na nich generace výborných lezců, pozdější základ československého horolezeckého „repremanšaftu“. Hned po válce a obnovení ČSR vyrazili do Vysokých Tater, předtím dlouhých šest let nedostupných za hranicemi Slobodného slovenského štátu. Mnozí z nich se však naplnění svého snu nedožili, chyběli Joska Smítka, bratři Chlumové, Karel Schwarzbach a další kamarádi ze skal, zavraždění nacisty. Do Tater se nevrátila Vlasta Štáflová ani její manžel, kteří těsně před osvobozením zahynuli při nesmyslném bombardování pražských Vinohrad. Před válkou byli „doma“ na Popradském – akademický malíř Otakar Štáfl tam byl s panem Fiškou, spolunájemcem a provozovatelem „útulni“. Otakar Štáfl byl také duchovním otcem a zakladatelem symbolického cintorína a Vlastina cesta plotnami – Štáflovka na Voliu vežu – patří k nejkrásnějším a dodnes nejezenějším klasičkám v Tatrách...

Hned po osvobození, v létě 1945, stát (ano, stát!) ve Vysokých Tatrách uspořádal 1. kurz pro horolezecké instruktory, vzápětí následovaný dalšími, letními i zimními. Od počátku se jich pravidelně účastnilo i významné jádro turnovské party ze Skaláku. Dvěma z nich se 20. 8. 1946 podařil husarský kousek, kterým bylo 1. československé přelezení Stanislawského cesty na Galerii severní stěny Malého Ganku. Byli to Ladislav „Fifan“ Vodháněl a Vladimír

Severní stěna dvourcholového Ganku s pověstnou Galeríí, foto B. Svatoš. Nášivka Klubu alpinistů československých byla u toho...

„Chroust“ Procházka (naši „známi“ z předchozího dílu – z Kobyly v Příhrazích), kteří o dva dny „vyfoukli“ toto prvenství Ďuso Andrášimu a Arno Puškášovi, později snad nejslavnějším slovenským tatrancům. V „Encyklopedii horolezectví“ (Šport Bratislava 1989) se o tomto 1. přelezu píše, že byl významným podnětem k rozvoji československého horolezectví...

Přetiskujeme Chroustův článek z č. 3/1947 časopisu „Horolezec“, který skončil za protektorátu roku 1941 a byl obnoven až roku 1947:

U Fišku na Popradském plese rozdali poslední obědy, ještě jeden kamarádký stisk rukou a naši staří i noví přátelé z II. letního kursu se

rozjeli domů. Jenom několik nás zůstalo, abychom využili k lezení svůj volný čas do poslední možnosti.

Druhý den jsme si vyšli společně s brodskými J. Maškem a O. Hudským Zlomisky do Železné brány a vylezli hranu na Východní štít. Večer jsme se pak s Fifanem radili, co podniknout zítra – v posledním dnu našeho tatranského pobytu. Prohlédneme průvodce a mimoděk se stále vracíme k popisu Stanislawského cesty na Ganek.

A tak jsme si ráno přivstali. Hodili jsme rance na záda a vykračujeme rázně do známé Mengušovské doliny. Slunce vychází a osvětluje pěkně vrcholy všech těch milých kopců kolem

Franta Porcal, Fifan, Chroust a Vašek Náhlovský

nás, kterým již vděčíme za mnoho a mnoho radostí. Teprve před rokem jsme poznali tyto hory, rozpomínám se. Mnoho jsme se o nich nasnili a četli, rádi jsme naslouchali vyprávění o horských příhodách zkušených kamarádů, s nimiž jsme se scházeli u nás na Hrubé Skále a v Příhrázích. To bylo ve válce a tenkrát jsme si mohli o horách skutečně jen vypravovat. A přece nám i ty pískovcové skály daly mnoho radostí a byly nám dobrou školou. Vzpomínám, jak mne Fifan prvně uvázal na své lano, jak jsem s ním a později ještě s Jorskou Smítkou prošel celou škálou výstupů od nejllehčích k nejtěžším, vidím se zase na Majáku, na Zlaté, na Kapelníku, na Taktovce, Dračích, na Kobyle, na Herbertu a Měsíční a všude mi byl Fifan, s kterým teď kráčím, dobrým učitelem i partnerem.

Jsmo u Žabích ples. Takřka ke každému místu se zde váže nějaká vzpomínka: Volová věž, Žabí Kôň, to jsou již naši staří známí. Tamhle při nástupu na Žabáka, vzpomínám, je to místo, kde jsme se loni při naší první tatranské túře moc báli. A tamhle nám zas bušilo srdce při sestupu, když jsme bojácně kladli nohy do mokré a trávou porostlé suti na svahu, který se nám zdál příliš strmým. Měl to s námi tenkrát náš instruktor práci! Vidím teď, jak velikou cenu pro nás měl letní i zimní kurs. Jejich pomocí jsme se v krátké době naučili správné orientaci, rychlé práci s lanem, zvykli si na výšky, na sestupy i na suť. A teprve teď se nám zde pořádně líbí...

Tak a jsmo na Váze. Sbohem, vzpomínky, teď již vidíme před sebou svou dnešní práci! U Korosadoviče, kde se právě vstává, jsme koupili ještě kus chleba a už se vezeme skoro jako na lyžích suti dolů do České doliny. Brzy stojíme u kamenné mohyly pod galerií Ganku, připomínající nedávnou tragédii Jana Bocana. Nástup k Stanislawského cestě je poněkud výše vpravo. Díváme se s úctou na stěnu, do níž se vysoko nad námi zařezává obrovitý komín.

Jeho západní čelist trčí tvrdě proti temné obloze a konce nelze dohlédnout. Slunce se opírá o vrcholy Rysů a Velké Vysoké, ale zde se jeho paprsky nedočkáme. Celá dolina je ve stínu a tichá. Jsmo pod ponurou severní stěnou, jejíž popis se při posuzování těžkostí hemží superla-

tivy. Zdá se mi, že jsmo z toho všeho pojednou jaksi uctíví a zamlklí.

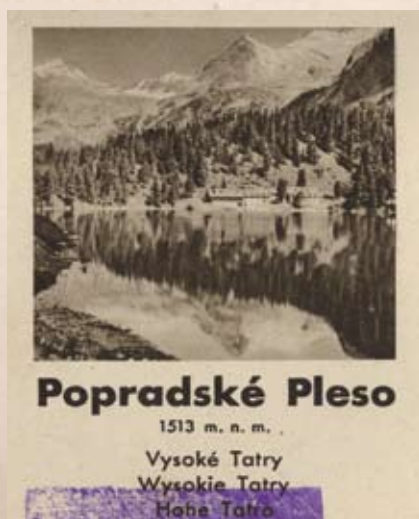
S prvními kroky ve skále však zapomínáme na všechny vnější pocity a s nabíranou výškou mizí melancholie. Lezení jde lehce. Jsmo až překvapeni snadností prvních partií stěny. Správnost našeho postupu potvrzuje celá řada skob, na něž narážíme a díváme se s velkým podivením – skoro všechny jsou pro jištění úplně zbytečné. Při jméně Stanislawského jsmo nechtěli uvěřit, že by je byl na ona snadná místa zatloukal on. Skutečně, později jsmo pochopili, že sloužily k zajištění při sestupu těm, kteří se po neúspěchu v horní části stěny vraceli zpět.

Za necelé dvě hodiny máme za sebou již hezkou řádku lanových délek. Takřka polovina stěny je pod námi a to je důvodem k dobré náladě, ačkoli víme, že nás všechny obtíže teprve čekají.

Vstupujeme do komína, ale o komínové technice zde nemůže být ani řeč! Leze se po vnitřní stěně komínu, z obou stran zastíněné jeho mohutnými žebry. A pomalu již přibývá na obtí-

Galerka v šestačtyřicátém byla vylezena s takovouto výbavou...

Korespondák z původní "útulni". Němčina se po válce zamazávala...

žích. Dostáváme se do převisů, záchyty jsou skoupější a ze stropu na nás začíná kapat voda. Skoby přestaly, jako když utne. Tu a tam se nám podaří dát nějakou tu jistící smyčku, avšak brzy ani pro ně nenalzáme na těžké skále umístění. Teď, když přijdeme ke staré, zrezavělé skobě prvolezcově, jsme za ni pěkně vděční. Když šlo do tuhého, zuli jsme si lezečky a lezli jsme bosí.

Byli jsme právě v takové zlé partii stěny: asi patnáctimetrový převis, holá zeď a v ní jen jediná úzká štěrbinka, takový sokolíček. A tím sokolíčkem teče potok. Byla řada na Fifanovi, aby vedl. Trochu neochotně vlezl do vody, počvachtal tam trochu a na očích mu bylo vidět, že by nezahodil sušší možnost. Nebylo však výběru. Abych ho trochu povzbudil, připomínám mu některé jeho parádní sokolíkové výstupy z Hruboskalska. Nu, dal si říci a vzal za to!

Jsme na další suťové lávce. Nad námi jsou nezlezitelné převisy, vpravo stěna neurčitého vzhledu a vlevo úzký komín s tím naším známým potokem. Bůhví, kde se tady ta voda bere. Svrchu je komín přikryt obrovským balvanem, za ním však prosvírá úzkým skalním oknem světlo. Už dlouho jsme nesledovali průvodce, teď se nám to však nevyplatilo.

Přímo vzhůru, jako až dosud, to dále nešlo. Jediná možnost, jak se nám zdálo, byla ve stěně vpravo. Abychom si potvrdili naši domněnku, vytáhli jsme z kapsy Kroutila a vydal jsem se „podle průvodce“ do pravé stěny. Již po několika metrech jsem se dostal do velikých těžkostí. Ani skobičku se mi nepodařilo nikde zatlouci. Fifan mne dojemně povzbuzoval. „Jo, chlapče, ty bys chtěl, aby to bylo lehké. To nejde, to víš, tohle je jen ausr, jak říká Otáš Jelínků! A výš už to půjde určitě líp...“

Bohudíky jsem nezatočil se o tom přesvědčit, řekl jsem si, že přece jen musím poznat, kdy je skála nezlezitelná a dokud jsem byl ještě trochu při síle, jsem se vrátil.

Smutně jsme usedli na suť a zapálili cigarety. Ztratili jsme celou hodinu vzácného času. Fifan zřejmě přemýšlí, jak nám tady někde v noci budou drkat zuby. Někde za žebrem komínu, kam nevidíme, padá kámen, strhuje další a brzy se celá dolina otrásá rachotem padající laviny. Náladová hudba k našemu rozpoložení. Zamračeně se rozhlížíme po převisech, jež se postavily do cesty dalšímu výstupu. Hrome, kdyby to tak šlo tím mokřým komínem tamhle vlevo, myslím si. Je sice přiklopen svrchu obrovským balvanem, ale snad by se člověk protáhl úzkou štěrbínou za ním. Radíme se s Fifanem. Dívám se znovu na popis cesty a dovidám se o obzvlášť těžkém místě, které se obchází patnáctimetrovým slaněním, a dále čtu: „... z plošinky zcela těsným komínem vzhůru. Mezi převisem a vklíněným balvanem je těsné, 5 m dlouhé skalní okno. Jím přímo vzhůru na balvan...“.

Vždyť je to ten komín, který máme před sebou! Přešli jsme tedy přímým výstupem úsek, který jsme měli obejít daleko stranou a použít pak slanění k návratu do správného směru, aniž jsme o tom věděli!

Rázem nám stoupla nálada a bez váhání se soukám slizkým komínem pod převislý balvan. Klouzají mi ruce i nohy a marně se pokouším zatlouci několik skob. Vzpomněl jsem si při té práci na kursovní spory zastánců různých jistících metod: smyčky či skoby? A tak se mi tady nějak nabízela odpověď: v lehké skále se

můžeš zajistit, jak chceš. Když jsi však v nesnázi, staneš se obvykle zastáncem všech jistících metod, jež znáš. Jsou ti však často málo platné, poněvadž k jistění nenajdeš spárečky! Konečně se mi podařilo dostat hlavu do skalního okna, potom ramena a trup (batoch jsem musel nechat dole u Fifana), nohy ještě visí bezúčelně ve vzduchu, ale za chvíli jsem přece jenom celý ve štěrbíně. Nadechnout se zde člověk moc nemůže, ale prolézám. Za chvíli hlásím Fifanovi radostnou zprávu: vidím okraj galerie – náš cíl! Kámen nám spadl se srdce! A ještě něco. Na balvanu jsem našel divnou a přece v této chvíli milou věc: shnilou utrženou podešev z lezečky, památku po těch, kteří touto cestou vystoupili poprvé.

A další milé překvapení: z dálky, až někde od Rysů se ozývá slabé volání – naše jména. To se za námi přišel podívat se svou partou Bundal.

Po osmi hodinách lezení vycházíme na galerii Malého Ganku. Já jsem vedl první, Fifan poslední lano výstupu. Už dávno jsme si na vrcholu nestískali tak šťastně ruce, jako po zlezení této stěny.

„Tak sčana puščila, vidte kluci!“ přivítal nás v noci, když jsme doklopýtali Zlomisky konečně na Popradské, Zdeněk Vlk. „Puščila. A byl to převít chlap, ten Stanislawski, co?“ Byl, to je fakt. Na tom jsme se s Fifanem shodli již během túry a na vrcholu jsme mu v duchu děkovali za jeho krásnou drogu. ●

Manželé Vlasta a Otakar Štáflovi u „svého“ Popradského, archiv P. Charvát